

เรื่อง ชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

รายละเอียด

บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านตลาดม้ง ตำบลคลองลานพัฒนา หมู่บ้านใหม่ชุมชนม้งไทย ตำบลโป่งน้ำร้อน และหมู่บ้านปากคา ตำบลโป่งน้ำร้อน ชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน มีการประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว อาชีพรองคือการค้าขาย และมีกลุ่มอาชีพเสริมในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มเกษตรพัฒนา กลุ่มปักผ้าชาวเขา กลุ่มตีมิด เป็นต้น

ชนเผ่าม้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศจีนและประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ คือ เวียดนาม พม่า ลาว และประเทศไทย ชื่อชนเผ่าพื้นเมือง คือ “ม้ง” ภาษาม้ง “ม้ง” ภาษาไทย “ม้ง” ภาษาอังกฤษ “Hmong” ม้งในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ ม้งขาว เรียกตนเองว่า “ม้ง เตี้ยว” (Hmong Daw/Hmoob Daw) และม้งเขียว เรียกตนเองว่า “ม้ง จิว” (Hmong Njua/ Moob Ntsuad)

ความเป็นมาชนเผ่าม้ง

ชนเผ่าม้ง (Hmoob/Moob) เป็นสาขาหนึ่งของชนชาติจีน มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในมณฑลไกวเจา มณฑลยูนนาน และอพยพเข้าอยู่ในมณฑลกวานสีและมณฑลยูนนานกว่า 500 ปีมาแล้ว เล่ากันว่าชนเผ่าม้งอาศัยอยู่บนเขาทางทิศใต้ของมองโกเลีย และเคลื่อนย้ายเข้ามายังแผ่นดินตอนกลางของประเทศจีนมีอาณาจักรและกษัตริย์ปกครองเป็นของตนเอง ชาวจีนเคยเรียกว่าชนชาติฮั่น

ชาวจีนตอนใต้ได้แบ่งชนชาติที่ไม่ใช่ชาวจีนออกเป็น 3 ชาติ คือ พวกโล-โล, ฉาน (ไทย) กับ ชนเผ่าม้ง ชนเผ่าม้งแถบแม่น้ำแยงซีเกียงสร้างโรงเรือนคร่อมที่ดินผาก่อด้วยดินดิบ มีเตาไฟกลางห้องปลูกข้าวโพด ข้าวฟ่าง ข้าวไร้ ถั่ว ฯลฯ เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เวลารับประทานอาหารนั้นจะใช้ตะเกียบมีกระบะไม้ใส่ข้าวตั้งไว้บนโต๊ะ หมอสอนศาสนาชาวอเมริกันได้พบปะกับชนเผ่าม้ง, ชาวโล - โล และชาวปายีเป็นจำนวนมาก (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2545, หน้า 20 - 421)

ชนเผ่าม้งในมณฑลยูนนานแบ่งออกได้เป็น 7 กลุ่มย่อย ได้แก่ ชนเผ่าม้งเต้อ (Hmoob Dawd) ชนเผ่าม้งจี้วะ (Hmoob Ntsuab) ชนเผ่าม้งซ้อ (Hmoob Swb) ชนเผ่าม้งเป (Hmoob Peg) ชนเผ่าม้งเซา (Hmoob Xauv) ชนเผ่าม้งซัว (Hmoob Sua) และชนเผ่าม้งปัว (Hmoob Pua) ปัจจุบันมีการแบ่งกลุ่มชนเผ่าม้งโดยนำเอาความแตกต่างของการแต่งกายและสำเนียงภาษามาเป็นเครื่องจำแนก สำหรับในประเทศไทยมีเพียงสองกลุ่มย่อย คือ ชนเผ่าม้งขาวหรือชนเผ่าม้งเต้อ (Hmoob Dawd) และชนเผ่าม้งดำหรือชนเผ่าม้งเขียว บางที่ก็รู้จักกันในชื่อชนเผ่าม้งน้ำเงินหรือชนเผ่าม้งลาย ซึ่งพวกเขาเรียกตัวเองว่า ชนเผ่าม้งจี้วะ (Hmoob Ntsuab) มีแนวคิดซึ่งเป็นการสันนิษฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดชนเผ่าม้ง ดังนี้

แนวคิดที่หนึ่ง โดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศส นิกายโรมันคาทอลิก ชื่อ ซาวินา สันนิษฐานว่าบรรพบุรุษของ ชนเผ่าม้งน่าจะอพยพมาจากดินแดนขั้วโลกเหนือ เข้ามาทางตอนเหนือของประเทศจีนสู่ดินแดนมองโกเลียลงมาทางใต้ของจีนเข้าสู่ดินแดนที่ปัจจุบันเป็นรอยต่อของประเทศจีน เวียดนาม ลาว ไทย และพม่า เพราะมีตำนานที่ชนเผ่าม้งได้เล่าว่าที่นั่นเป็นดินแดนที่หนาวจัดและปกคลุมไปด้วยหิมะ ในกลางวันนั้นเห็นพระอาทิตย์เพียงหกเดือนและไม่เห็นอีกหกเดือน (Savina, 1924 อ้างถึงในประสิทธิ์ ลิปรีชา 2548, หน้า 5)

แนวคิดที่สอง ได้รับอิทธิพลจากตำนานของลาวกับจีน เน้นถึงความคล่องจองของชื่อสินชัยของลาวกับ Xeem Xais ของชนเผ่าม้ง และคำว่าชนเผ่าม้ง (Hmoob /Mood) กับ มองโกเลีย (Muam- Nkauj Liag) ความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมทั้งสามกลุ่ม รวมถึงระบบตัวเขียนฟาเฮา (Phaj Hauj) ในประเทศลาวก่อนสิ้นสุด ยุคสงครามเวียดนาม (Bertrais, 1985 อ้างถึงในประสิทธิ์ ลิปรีชา 2548, หน้า 5)

แนวคิดที่สาม อิงหลักจากฐานทางประวัติศาสตร์ของจีนและตำนานที่สืบทอดจากบรรพบุรุษเป็นหลัก ซึ่งเชื่อว่าบรรพบุรุษชนเผ่าม้งอพยพมาจากชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกของประเทศจีน หรือบริเวณทะเลเหลือง โดยค่อยๆ เคลื่อนย้ายทำมาหากินตามแม่น้ำฮวงโห (แม่น้ำเหลือง หรือ Dej - Nag) เข้ามาสู่บริเวณที่ปัจจุบันเป็นภาคกลางของประเทศจีนซึ่งมีหลักฐานทางวัฒนธรรมของชนเผ่าม้งบางอย่างที่เกี่ยวพันกับทะเลและแม่น้ำเหลือง เช่น

ลายผ้ารูปกันหอย เส้นดักขวางสองเส้นบนลายกระโปรงของหญิง ชนเผ่าม้งจิวะที่เป็นสัญลักษณ์ของแม่น้ำเหลือง และแม่น้ำแยงซีเกียง และภาคใต้กับตำนานชนเผ่าม้งเกี่ยวกับแม่น้ำเหลือง (Vwj, 1997 อ้างถึงในประสิทธิ์ ลี ปรึษา 2548, หน้า 5 - 6)

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของชนเผ่าม้ง แนวคิดที่สามมีความน่าเชื่อถือได้มาก เพราะมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจีนและมีเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าม้งที่สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ซึ่งตามหลักฐานของจีนกล่าวว่าแหล่งกำเนิดของชนชาติ “เหมียว” มีความสัมพันธ์กับ “ซานเหมียว” และ “หนานหมาน” ในยุคดึกดำบรรพ์ คือประมาณ 5,000 ปีก่อน นักประวัติศาสตร์จีนสันนิษฐานว่า บรรพบุรุษชาวเหมียวหรือชนเผ่าม้งน่าจะมาจากสัมพันธมิตรชนเผ่าที่เรียกตัวเองว่า “จิวลี่” ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเหลืองและแม่น้ำแยงซีเกียง มีจีเยอ (Txiv Yawg) เป็นหัวหน้าและถูกผู้นำชนเผ่าอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ห้วงดี (Faj Tim) ในปัจจุบันเข้าใจกันว่าจะเป็นบรรพบุรุษของจีนนำกองกำลังเข้าโจมตีและครอบครองพื้นที่ดังกล่าว จากนั้นชาวเหมียวหรือชนเผ่าม้งจึงอพยพลงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เข้าสู่ทะเลสาบตังตง (Dong Teng) ทะเลสาบโปยง (PoYang) แล้วเคลื่อนย้ายเข้าสู่มณฑลเสฉวน กุ้ยโจวในที่สุด

การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติกับการรุกรานของชาวมองโกล ชาวแมนจู และชาวฮั่น ทำให้เกิดสงครามระหว่างชนเผ่าม้งกับผู้รุกรานหลายครั้ง นอกจากนั้นนโยบายการสร้างรัฐชาติและการขูดรีดภาษีจากรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้ชนเผ่าม้งทนไม่ไหวและได้ลุกขึ้นก่อการกบฏหลายครั้งในประวัติศาสตร์จีน ในแต่ละครั้งได้รับการปราบปรามอย่างหนัก ส่งผลต่อการอพยพของชนเผ่า ม้งจากประเทศจีนเข้าสู่บริเวณภาคเหนือของประเทศเวียดนาม ลาว ไทย และพม่า

ในดินแดนล้านนาหรือภาคเหนือของประเทศไทย ชนเผ่าม้งเริ่มอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งระหว่างช่วงต่อคริสต์ศักราช 1800 และ 1900 โดยในบันทึกของชาวตะวันตกพบว่า มีชนเผ่าม้งตั้งหมู่บ้านอยู่ในจังหวัดตากก่อนหน้า ปี ค.ศ.1929 จากเอกสารของกระทรวงศึกษาธิการโรงเรียนของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนชนเผ่าม้งแห่งแรกคือ ที่บ้านนายเลาตา หมู่บ้านชนเผ่าม้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากเป็นโรงเรียนประชาบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2478 หรือ ปี ค.ศ.1935 (ประสิทธิ์ ลีปรึษา, 2548 หน้า 7)

ชนเผ่าม้งในประเทศไทย ในปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น 124,211 คน โดยกระจายตัวอยู่ใน 12 จังหวัด ทางภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชนเผ่าม้งอยู่ในจังหวัดเลย โดยชนเผ่าม้งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าม้งในประเทศไทยจะนิยมตั้งหมู่บ้านอยู่ในระดับความสูงประมาณ 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล เนื่องจากความสูงในระดับนี้เหมาะสำหรับการเพาะปลูกฝิ่น ในอดีตนั้นชนเผ่าม้งมักอพยพ

หมู่บ้านบ่อยครั้ง เนื่องจากปัญหาที่ดินทำกินขาดความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาภัยสงครามทางการเมืองระหว่างรัฐบาลไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งการอพยพในแห่งหนึ่งสงครามเป็นไปตามความต้องการของรัฐเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและการแข่งขันมวลชนตามนโยบายรัฐบาล (ยศ สันตสมบัติ และคณะผู้วิจัย, 2547 หน้า 38 - 40)

ชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร

นายพรหมชาติ จิตชยานนท์ (สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2561) กล่าวว่า ชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน มีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ราวประมาณ ปี พ.ศ. 2518-2519 บางกลุ่มก็ย้ายเข้ามา ราวปี พ.ศ.2522 ส่วนใหญ่ย้ายมาจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก โดยทยอยการย้ายเข้ามาและรวมตัวกันเป็นหมู่บ้านใหญ่ในราวปี พ.ศ.2528 ปัจจุบันมีชนเผ่าม้งตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอคลองลาน จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่

1. บ้านตลาดม้ง
2. บ้านใหม่ชุมหมุ่ไพร
3. บ้านป่าคา

วิถีชีวิตของชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพรองคือการค้าขาย การทำเกษตรกรรมของชนเผ่าม้งจะอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ทำไร่ - ทำนา และเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว เลี้ยงสัตว์และผลไม้ยืนต้น การปลูกข้าวโพด ผักต่างๆ มีเป็นบางครั้งคราว นอกจากนี้ ชนเผ่าม้งยังมีกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มเกษตรพัฒนา กลุ่มปักผ้าชาวเขา กลุ่มการตีมีด และกลุ่มค้าขาย อาชีพทั่วไป เช่น ช่างซ่อมรถยนต์ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ ช่างก่อสร้าง เป็นต้น

ระบบครอบครัวและญาติ

ชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน จะอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าม้งเขียวหรือชนเผ่าม้งดำเท่านั้น ส่วนชนเผ่าม้งขาวไม่พบว่ามีที่ตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอคลองลาน ตระกูลเหล่านั้นสามารถแบ่งได้เป็น 7 ตระกูลใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ตระกูลแช่ม้า 2) ตระกูลแช่ย่าง 3) ตระกูลแช่กือ 4) ตระกูลแช่จ่าง 5) ตระกูลแช่ไช้ง 6) ตระกูลว่าง และ 7) ตระกูลแช่หาง โดยตระกูลที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือตระกูลแช่ว่างและตระกูลแช่หาง

การแต่งกาย

ชนเผ่าม้งมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีความสวยงามทั้งลวดลายต่าง ๆ บนผ้าและแบบของเสื้อผ้า

ในอดีตชนเผ่าม้งใช้ผ้าไหมดิบที่ผลิตเองมาปักเป็นลวดลาย ซึ่งชนเผ่าม้งคิดค้นออกแบบเอง เมื่อมีการปักลวดลาย เรียบร้อย จะนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ในปัจจุบัน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนบวกกับความเจริญก้าวหน้าทาง ด้านเทคโนโลยี ชุติชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน มีการประดิษฐ์ด้วยชุดที่มีสีสันสวยงามมากขึ้นและมีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น การแต่งกายในชีวิตประจำวันก็หันมาแต่งแบบคนไทยพื้นราบแทน หรือบางครั้งจะใส่เพียง เสื้อหรือ กางเกงเท่านั้น การแต่งกายด้วยชุดชนเผ่าม้งนี้จะใช้ในงานสำคัญๆ เท่านั้น เช่น งานประเพณีปีใหม่ งานแต่งงาน เป็นต้น

ลักษณะเครื่องแต่งกายแบบชุดชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้หญิง เสื้อสีดำแขนยาว ปลายแขนเสื้อมีการปักลวดลายสวยงาม ด้านหน้าจะผ่ากลางปล่อยสายเสื้อทั้งสองข้าง แล้วปักลวดลายพร้อมตกแต่งด้วยผ้าสีต่าง ๆ มีการประดิษฐ์ขึ้นหลายแบบ ผู้หญิงจะใส่กระโปรง ซึ่งชนเผ่าม้งดำนิยมทำกระโปรงด้วยสีที่ดูฉูดฉาดพร้อมกับใช้ผ้าพันน่องขา มีผ้าปิดหน้า เรียกว่า “เซ่” ชายผ้าปิดหน้าจะผูกเอวแล้วปล่อยชายไว้ด้านหลัง

ผู้ชาย ตัวเสื้อจะเป็นแบบเอวลอยด้านหน้าของเสื้อจะผ่ากลางไม่เท่ากัน ซึ่งด้านขวามือจะเหลือเนื้อที่ของผ้าเยอะกว่าเพื่อที่จะปักทำเป็นมุมต่าง กางเกงจะเป็นแบบเป๋ายานและขากว้าง ชายกางเกงจะปักด้วยลวดลายที่สวยงาม

ที่อยู่อาศัย

อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองน้ำไหล ตำบลโป่งน้ำร้อน ตำบลคลองลานพัฒนา ตำบลสักงาม มีหมู่บ้านทั้งหมด 68 หมู่บ้าน ซึ่งมีหมู่บ้านที่เป็นชนเผ่าม้งจำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่บ้านตลาดม้ง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร การคมนาคม มีเส้นทางคมนาคมหลักลักษณะต่าง ๆ ในตำบล ดังนี้ ตำบลคลองลานพัฒนา มีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลขที่ 1117 คือ ถนนคลองแม่ลาย - คลองลาน เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมติดต่อกับเมืองกำแพงเพชรได้อย่างสะดวก มีถนนหลักลาดยางติดต่อกับ จังหวัดกำแพงเพชรและอำเภอคลองลานได้อย่างสะดวก

2. บ้านใหม่ชุมหมุ่ไทร อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางหลวงชนบทหมายเลข 4049 ตำบลโป่งน้ำร้อน อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร 62180 อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 48.5 กม. ใช้เวลาเดินทางตัวจังหวัดประมาณ 1 ชั่วโมง 3 นาที อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 46.7 กม. ใช้เวลาเดินทางตัวอำเภอประมาณ 1 ชั่วโมง 4 นาที

3. บ้านป่าคา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยจารีตประเพณีของชนเผ่าม้งนั้นจะสร้างบ้านติดพื้น

ดินเพื่อความสะดวกของการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เนื่องจากปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น และชนเผ่าม้งส่วนมากก็ย้ายมาอาศัยอยู่พื้นราบ โดยทางการอยู่อาศัยร่วมกัน จึงส่งผลให้รูปแบบในการสร้างบ้านของชนเผ่าม้งอำเภอคลองลานเปลี่ยนแปลงไป มีทั้งบ้านที่สร้างจากไม้ทั้งหลัง บ้านกึ่งไม้กึ่งปูน และบ้านที่สร้างด้วยปูนทั้งหลัง มีทั้งแบบ ชั้นเดียวและแบบ 2 ชั้น เหตุผลหนึ่งที่สำคัญ ถึงแม้จะสร้างบ้านแบบชั้นเดียวแต่แบบบ้านก็จะต่างไปจากสมัยก่อน เพียงแต่รักษาจารีตประเพณีต่างๆไว้ ถึงจะไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ การสร้างบ้านของชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน นิยมหันมาปลูกบ้านแบบสมัยใหม่กันมากขึ้น

ของใช้ในชีวิตประจำวัน

การตีมีด ชนเผ่าม้งมีความรู้เรื่องการทำมีดอยู่มากมาย จะเห็นได้ว่าชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน มีกลุ่มตีมีดซึ่งในแต่ละปีก็สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ไม่น้อย ลักษณะมีดจะไม่เหมือนกับชนเผ่าอื่น ชนเผ่าม้งจะมีการตีมีดตามสภาพการใช้งาน ถ้าเป็นงานหนักตัวมีดก็จะมีลักษณะใหญ่ แต่ถ้าใช้ในการดายหญ้าจะทำด้ามมีดให้ยาวเพื่อสะดวกในการฟันหญ้า หรือถ้าตัดไม้ก็จะทำตัวมีดใหญ่ขึ้น มีดของชนเผ่าม้ง ได้แก่ มีดด้ามยาว (เม้าจิว) เคียวเกี่ยวข้าว ขวาน (เต่า) เป็นต้น

ชนเผ่าม้งมีการทำงานในไร่หรือในสวนต่าง ๆ จึงมีการตีมีดให้เหมาะสมกับงาน เช่น การตัดไม้จะต้องใช้มีดด้ามยาว (เม้าจิว) หรืออาจจะใช้ขวานก็ได้ ส่วนการทำอาหารจะใช้มีดด้ามสั้นหรือมีดปลายแหลม ส่วนงานที่หนักจะต้องใช้มีดที่มีขนาดใหญ่ เหมาะกับการใช้งาน เป็นต้น ของใช้ในชีวิตประจำวันของชนเผ่าม้งในสมัยก่อน เช่น มีดด้ามสั้นหรือมีดปลายแหลม (เจ้าปลือ) มีดด้ามยาว (เม้าจิว) ขวาน (เต่า) ปืนแก๊ส (ปลอ-ย่าง) ธนู (เน่ง) กระบุง (เกอะ) กระดัง (ว่าง) กระซอน (ซัวจี้) หม้อข้าว (จู้) ชัน (ฝักเต่า) กะทะ (เยีย) หม้อเล็ก (เล่าแก้ว) หม้อต้มนมม้ง (ตั้งจิว) เครื่องรีดน้ำอ้อย ชุ่มไก่ (เตอะคาร์) เครื่องโม่ข้าวโพด (แยะ) ครกกระเดื่อง (จู้)

ปัจจุบัน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น ความทันสมัยเข้ามาสู่วิถีชีวิตของชนเผ่าม้งจนกลายเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้ว ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หลายสิ่งหลายอย่างก็มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม เครื่องใช้แบบโบราณบางอย่างก็เลิกใช้ไปบ้างแล้ว เช่น หม้อข้าว (จู้) ชันน้ำเต่า (ฝักเต่า) ครกกระเดื่อง (จู้) เป็นต้น

ความเชื่อ

ชนเผ่าม้งมีความเชื่อว่าพิธีไสยศาสตร์จะช่วยให้วินิจฉัยโรคได้และทำการรักษาได้ผล และเชื่อว่าความเจ็บป่วยเกิดจากการผิดผี จะต้องมีการปฏิบัติรักษา นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงโดยไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียนนั่นคือ สุขภาพอันยิ่งใหญ่ ฉะนั้นชนเผ่าม้งจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อเป็นการรักษาจากโรคต่าง ๆ พิธีกรรมในการรักษาโรคของชนเผ่าม้งมีอยู่หลายแบบ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป ดังนี้

การทำผี (การอ้วเน้ง) การอ้วเน้งจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีคนในครอบครัวเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุ การอ้ว

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เนื่องเป็นการเรียกขวัญที่หายไปให้กลับคืนมา ชนเผ่าม้งเชื่อว่าการเจ็บป่วยเกิดจากขวัญที่อยู่ในตัวหายไป เครื่องมือในการทำผี ได้แก่ ไม้คู่เสี้ยนทวย (ก๊วะ) ช้อง (จ๊วะเน็ง) แก้อ้อในการนั่งทำผี (จ้องเน็ง) เหยียดกษัตริย์ (จ้อเน็ง)

การรักษาคนตกใจ (การไช้เจง) การไช้เจงจะทำเมื่อมีคนป่วยที่ตัวเย็น ทำเย็น ไบหูเย็น มือเย็น ชนเผ่าม้งเชื่อว่าการที่ทำความเย็น มือเย็น หรือตัวเย็น เกิดจากขวัญในตัวคนได้หล่นหายไป

การรักษาด้วยการเป่าด้วยน้ำ (การช้อด๊ะ) จะทำเมื่อมีคนในครอบครัวป่วย ตกใจมากเป็นพิเศษ กลัวมากเป็นพิเศษ โดยไม่ทราบสาเหตุ

การปิดกวาดสิ่งที่ไม่ดีออกไป (ตุซู้) ชนเผ่าม้งจะปิดกวาดสิ่งที่ไม่ดีออกไป ในช่วงขึ้นปีใหม่เพื่อปิดเป่าหรือกวาดสิ่งที่ไม่ดีให้ออกไปจากบ้าน

หมูประตู่ผี (อ๊วะบ๊วจ้อง) เป็นพิธีกรรมที่ชนเผ่าม้งทำเพื่อรักษา คนในบ้านให้ปราศจากโรคภัยต่าง ๆ การประกอบพิธีกรรมหมูประตู่ผีนั้นจะทำในตอนกลางคืนเท่านั้น มีการกล่าวเพื่อปิด - เปิดประตูบ้าน และจะมีการฆ่าหมูแล้วต้มให้สุก นำหมูที่ต้มสุกมาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ จัดใส่จานไว้ 9 จาน สำหรับทำพิธี ซึ่งแต่ละจานจะใส่เนื้อหมูไม่เหมือนกัน

การเกิด ชนเผ่าม้งมีความเชื่อว่า การตั้งครรภ์นั้นเกิดจากผีพ่อแม่ให้เด็กมาเกิด เวลาใกล้คลอดหญิงมีครรภ์ไม่ควรไปไหนมาไหนโดยลำพัง หรือถ้ามีความจำเป็นจะต้องมีเพื่อนไปด้วยอย่างน้อย 1 คน การคลอดจะเป็นไปตามธรรมชาติ ชนเผ่าม้งเชื่อว่าเป็นเด็กผู้ชายจะนำรกไปฝังไว้ที่เสากลางบ้าน ซึ่งเป็นเสาที่มีผีเสาสถิตอยู่ เพราะผู้ชายควรจะรู้เรื่องผี ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงจะฝังรกไว้ใต้แครนอนของมารดา เพราะต้องการให้ลูกสาวรู้จักกังวลสงวนตัว และรู้จักการบ้านการเรือน ชนเผ่าม้งจะตั้งชื่อบุตรหลังจากเด็กเกิดได้ 3 วัน โดยมีการทำพิธีตั้งชื่อ และนำไปมาเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเพื่อบอกผีบ้านผีเรือนให้คุ้มครองเด็กและขอบคุณผีพ่อแม่ที่ส่งเด็กมาเกิด ชนเผ่าม้งเชื่อว่าถ้าเด็กที่เกิดมายังไม่ครบ 3 วันนั้นยังเป็นลูกผีอยู่ หากเด็กนั้นตายภายใน 3 วันหลังจากคลอด จะไม่มีการจัดพิธีศพและสามารถนำเด็กไปฝังได้เลย

ในปัจจุบันนี้ชนเผ่าม้งนิยมไปคลอดที่โรงพยาบาลเพื่อความปลอดภัยต่อเด็กและแม่ แต่เด็กหรือบุตรที่เกิดมาต้องมีการทำพิธีตามประเพณีดั้งเดิมของชนเผ่าม้งทุกประการ

การตาย ชนเผ่าม้งเชื่อว่าพิธีศพที่ครบถ้วนถูกต้อง จึงจะส่งวิญญาณผู้ตายไปสู่สุคติได้ เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ณ บ้านใด ญาติจะยิงปืนขึ้นไปบนฟ้า 3 นัด เป็นสัญญาณว่ามีการตายเกิดขึ้นในบ้านหลังนั้น

การจัดพิธีศพของชนเผ่าม้งจะจัดในบ้านของผู้ตาย จะมีการอาบน้ำให้ศพจากนั้นก็แต่งกายให้ศพด้วยเสื้อผ้าชุดชนเผ่าม้ง ตำแหน่งการตั้งศพคือตั้งบนพื้นใกล้ศาลพระภูมิหรือศาลบรรพชน ภาษาม้ง เรียกว่า “สือ ก่าง” (Xwm Kaab) ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับประตูบ้านหรือที่เรียกว่าประตูผี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละนามสกุลที่แตกต่างกันออกไป จะมีการผูกข้อมือญาติทุกคนด้วยผ้าสีแดงและห้ามแกะออกจนกว่าจะเสร็จงานศพ

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บางแห่งจะมีการคาดศีรษะด้วยผ้าสีขาว ดังเช่นพิธีศพของชาวจีน ชนเผ่าม้งเชื่อว่าเมื่อมีเด็กหรือใครก็ตามที่หกล้ม บริเวณบ้านของผู้ตาย ให้รีบทำพิธีเรียกขวัญบุคคลนั้นกลับมา มิฉะนั้นวิญญาณของผู้ตายจะนำวิญญาณของผู้ที่หกล้มไปอยู่ด้วย

ชนเผ่าม้งนิยมพันนิ้วมือศพด้วยด้ายสีแดง เพราะมีความเชื่อว่าระหว่างที่วิญญาณผู้ตายเดินทางไปยังปรโลก วิญญาณของผู้ตายจะถูกสั่งให้ปกหัวหอม ทำให้เดินทางไปเกิดซ้ำ วิญญาณผู้ตายสามารถอ้างได้ว่าเจ็บนิ้ว ทำให้ไม่สามารถปกหัวหอมได้ และชนเผ่าม้งยังเชื่อว่าวิญญาณผู้ตายต้องเดินทางผาดบึงยักษ์ จึงมีการมีการสวมรองเท้าให้ศพด้วย จากนั้นศพจะถูกจัดวางบนแคร่และหามสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร จะมีการตั้งข้าวให้ศพ วันละ 3 เวลา แต่แต่ละครั้งจะต้องยิงปืน 3 นัด และมีการจุดตะเกียงวางไว้ที่ลำตัวของศพ

“น้อง จ่อง” (Noob Ncoos) เป็นผ้าสี่เหลี่ยมสีแดง บักเป็นลวดลายต่าง ๆ มอบให้ผู้ตายเพื่อแสดงความอาลัย มีการตัดกระดาษแขวนไว้ข้างฝาของตัวบ้าน เพื่อที่จะเผาและเป็นการส่งผู้ตายให้ไปถึงที่หมาย ปัจจุบันได้มีการนำพวงหรีดไว้อาลัยร่วมกับการแขวนกระดาษด้วยก่อนจะนำศพไปฝังจะมีพิธี “ซื่อ ฉ่า” (Tswm Tshaav) โดยพิธีกรรมนี้จะต้องจัดในลานกว้าง ๆ ที่ญาติได้เตรียมไว้ เมื่อทำพิธีเสร็จจึงนำผู้ตายไปฝังได้ เมื่อขบวนถึงสุสานจะมีผู้เฒ่าทำพิธีที่หลุมอีกครั้งหลังจากนั้นจะเผากระดาษหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่จะมอบให้กับผู้ตาย จึงหย่อนศพลงหลุมและกลบดินปิดปากหลุม มีการจัดวางก้อนหินเหนือหลุมศพ บางครอบครัวจะล้อมรั้วรอบบริเวณหลุมศพ เพื่อไม่ให้สัตว์มาคุ้ยเขี่ยหลุมศพ สถานที่ฝังศพของชนเผ่าม้งจะดูตามตำราฮวงจุ้ย หรือฝังตามความต้องการของผู้ตาย ที่ได้บอกกล่าวล่วงหน้า ชนเผ่าม้งจะไว้ทุกข์ ให้ผู้ตายประมาณ 13 วัน มีข้อห้ามระหว่างการไว้ทุกข์คือ ห้ามซักเสื้อผ้าและหิวหม เพราะเชื่อว่าสิ่งสกปรกจะเข้าไปในอาหารของผู้ตาย ห้ามต่อด้ายเพราะด้ายจะพันแข้งขาของผู้ตาย ห้ามเย็บผ้าเพราะเชื่อว่าผู้ตายจะถูกเข็มแทง

ปัจจุบัน ชนเผ่าม้ง อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และมีการนำศพมาบรรจุไว้ในโลงศพแทนแคร่

ศิลปะการแสดง

ชนเผ่าม้งมีประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับชนชาติอื่นๆ มีความสามารถในการสร้างงานศิลปะหลายด้าน ดังนี้

ด้านดนตรี ชนเผ่าม้งมีเครื่องดนตรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชนเผ่า ได้แก่ เฆ่ง (Qeej) ซึ่งแปลว่า แคน หรือ Mouth Organ เฆ่ง (Qeej) ซึ่งมีการเขียนหลายรูปแบบ เช่น เฆ่ง (Qeej), เค่ง (Qeej), เก็ง (Qeej) แต่ในงานรายงานชิ้นนี้จะขอใช้ในทางเดียวกัน คือ เฆ่ง (Qeej) เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากลำไม้ไผ่ และไม้เนื้อแข็ง มีปรากฏในเอเชียมากกว่า 3,000 ปีและถือได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่ที่สุด

เฆ่ง (Qeej) ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นมรดกของชนเผ่าม้งเลยก็ว่าได้ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในการประกอบในพิธีศพและในพิธีที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว รวมทั้งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในนันทนาการอีกด้วย เสียงเพลง

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่แว่วมาอย่างโหยหวน แสดงความสูญเสีย ที่สลัซบซ้อนนั้นเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ตายกับลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ เสียงฆ้องที่แว่วออกมาล้วนมีความหมายสอดแทรกบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้กับดวงวิญญาณได้รับรู้ เช่น ให้เขารู้ว่าเขาเสียชีวิตแล้ว ให้กลับมาทานข้าวเช้า มาทานข้าวเที่ยง มาทานข้าวเย็น ให้ผู้ตายนั้นรับรู้สิ่งต่างๆ ที่ลูกหลานมอบให้ ให้ผู้เสียชีวิตนั้นมีความสุขในภพต่อ ๆ ไป ให้เดินทางไปพบบรรพชนของตนเองได้ ดังนั้นชนเผ่าม้ง จึงถือว่าหากงานศพใดไม่มีการแสดงฆ้อง (Qeej) งานศพนั้นก็จะไม่สมบูรณ์เพราะดวงวิญญาณไม่สามารถไปสู่สุคติได้ นอกจากนี้ ฆ้องยังสามารถนำไปแสดงงานรื่นเริงทั่วไปได้เช่นกัน จะพบได้มากที่สุดในช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง และยังเป็นการแสดงเพื่อต้อนรับบุคคลสำคัญหรือแขกบ้านแขกเมืองได้อีกด้วย

ขลุ่ย เป็นเครื่องดนตรีอีกประเภทหนึ่งที่ใช้เป่าเรียกหาคู่และสร้างความ จรรโลงใจแทนความรู้สึกของสภาพจิตใจของผู้คน จะเป่าในงานสำคัญ เช่น งานปีใหม่ เป็นต้น ในปัจจุบันชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลานยังนิยมเป่าขลุ่ยกันอย่างแพร่หลาย

กลอง หรือ จี๊ว เป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะเป็นกลองสองหน้า ใช้แผ่นหนังสัตว์สองแผ่นมาประกบเข้ากับโครงกลองกลมตัวกลองทั้งสองด้านริมขอบของแผ่นหนังทั้งสองแผ่นจะเจาะรูเป็นคู่ๆ สำหรับเสียบสลักไม้เล็กๆ เพื่อใช้เชือกร้อยสลักไม้ของแผ่นหนังทั้งสองด้านดึงเข้าหากัน ซึ่งจะทำให้แผ่นหนังกลองตึงตัวเต็มที่ เมื่อตีจะมีเสียงดังกังวาน กลองนี้จะใช้เมื่อประกอบพิธีงานศพ การปล่อยผีหรือปลดปล่อยวิญญาณเท่านั้น

วัฒนธรรม ประเพณี

ชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะการเคารพนับถือกันตามตระกูลแซ่และเชื่อมโยงกันเป็นชุมชนสังคมเครือญาติ การนับถือศาสนาจะนับถือศาสนาพุทธและผีเป็นส่วนใหญ่ มีวัฒนธรรมและประเพณีที่ยึดถือและปฏิบัติกันตั้งแต่สมัยโบราณ ได้แก่

ประเพณีปีใหม่

ประเพณีขึ้นปีใหม่หรือประเพณีฉลองปีใหม่ จะจัดขึ้นหลังจากได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในรอบปีเรียบร้อยแล้ว ประเพณีฉลองปีใหม่ เรียกว่า “น่อเป็โจ้วฮี้” แปลตรงตัวได้ว่า “กินสามสิบ” สืบเนื่องจากชนเผ่าม้งจะนับช่วงเวลาตามจันทรคติ โดยจะเริ่มนับตั้งแต่ขึ้น 1 ค่ำ ไปจนถึง 30 ค่ำ (ซึ่งตามปฏิทินจันทรคติจะแบ่งออกเป็นข้างขึ้น 15 ค่ำ และข้างแรม 15 ค่ำ) เมื่อครบ 30 ค่ำ จึงนับเป็น 1 เดือน ดังนั้นในวันสุดท้าย (30 ค่ำ) ของเดือนสุดท้าย (เดือนที่ 12) ของปีจึงถือได้ว่าเป็นวันส่งท้ายปีเก่า ในวันดังกล่าวหัวหน้าครัวจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อาทิ การทำพิธีบูชาถึงผีฟ้า - ผีป่า - ผีบ้าน ที่ให้ความคุ้มครอง และดูแลความสุขสำราญตลอดทั้งปีวันถัดจากวันส่งท้ายปีเก่าไป 3 วัน เป็นวันฉลองปีใหม่

กิจกรรมการเล่นที่บรรดาหนุ่มสาวนิยมเล่นกัน ในเทศกาลปีใหม่ คือการโยนลูกช่วง ลูกช่วงที่ใช้เล่นนั้นทำขึ้นจากเศษผ้าสีดำเย็บต่อเชื่อมกันเป็นลูกกลม โดยหญิงสาวโสดจะเป็นผู้จัดทำลูกบอลผ้า โดยฝ่ายหญิงจะเป็น

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายเลือกชายหนุ่มที่พอใจ แล้วนำลูกช่งไปให้ฝ่ายชาย เพื่อชวนไปโยนลูกช่งด้วยกัน โดยแต่ละฝ่ายจะยื่นเป็นแถวหน้ากระดานเรียงหนึ่งหันหน้าเข้าหากัน มีระยะห่างกันพอสมควรแล้วโยนลูกช่งให้กันไปมา สามารถทำการสนทนากับคู่ที่โยนได้ เพื่อความสนุกสนาน นอกจากนี้ บนเวทียังมีการแสดงประกอบ เพลงพื้นเมืองของเด็กสาวชนเผ่าม้ง และมีการแสดงการเป่าแคนของชนเผ่าม้ง ที่จะแสดงในงานเทศกาลปีใหม่ และวันสำคัญต่างๆ เท่านั้น

ปัจจุบันการดำเนินชีวิตของชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ปรับเปลี่ยนในบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้ทันต่อยุคสมัย จึงจัดโครงการจัดงานประเพณีท้องถิ่นของชนเผ่า เพื่อสืบสานประเพณีปีใหม่ชนเผ่าม้ง ให้ตรงกับวันขึ้นปีใหม่สากลเป็นประจำในทุกๆ ปีเพื่อที่ลูกหลาน หรือญาติที่ไปประกอบอาชีพที่ห่างไกลสามารถกลับมาร่วมงานได้

ประเพณีกินข้าวใหม่ ตรงกับเดือนกันยายน - เดือนพฤศจิกายน

ประเพณีกินข้าวใหม่ ของชนเผ่าม้งอำเภอคลองลาน เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณมีความเชื่อว่าจะต้องเลี้ยงผีปู่-ผีย่า เพราะช่วงเวลาในหนึ่งรอบปีที่ผ่านมา เชื่อว่ามีผีปู่-ผีย่า ได้ดูแลครอบครัวของแต่ละครอบครัวเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีการเซ่นบูชาผีปู่-ผีย่าพร้อมกับเจ้าที่ทุกคน ซึ่งการกินข้าวใหม่จะทำกันในเดือนตุลาคมของทุกปี ข้าวใหม่คือข้าวที่เก็บเกี่ยวเมื่อต้นข้าวเริ่มสุก ให้รวงข้าวมีสีเขียวปนเหลือง เมื่อเกี่ยวเสร็จก็จะนำมานวดให้ข้าวเปลือกหลุดออกโดยไม่ต้องตากให้แห้ง นำข้าวเปลือกที่นวดเรียบร้อยแล้วมาคั่วให้เม็ดข้าวแข็งและเปลือกข้าวแห้ง ในอดีตนั้นนิยมการตำข้าวด้วยไค้กกระเดื่อง เมื่อตำเสร็จเรียบร้อยแล้วนำข้าวมาหุงเพื่อเช่นไหว้ผีปู่-ผีย่า ซึ่งในการทำพิธีเช่นนี้ สามารถทำโดยการนำไค้ตัวผู้มาเช่นไหว้ตรงผีประตูก่อน โดยการนำไค้ที่ต้มทั้งตัวมาประกอบพิธีซึ่งตำแหน่งที่จะต้องเช่นไหว้มี 5 แห่ง ได้แก่ สื่อก่าง ตั้งขोजิบ ตั้งขोजุด ตั้งขोजอง ตั้งจี้ตั้ง ขณะที่ทำพิธีต้องสวดบทสวดเพื่อที่บอกให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือได้รับรู้และเข้ามาทานก่อน เมื่อทำพิธีเสร็จคนในบ้านถึงจะสามารถทานต่อได้ พิธีกินข้าวใหม่นั้นได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีการแต่งงาน

หนุ่มสาวจะแต่งงาน ฝ่ายชายจะพาฝ่ายหญิงไปบ้านของตนเอง โดยผ่านประตูบ้านของฝ่ายชาย พ่อแม่ของฝ่ายชายจะเอาแม่ไค้มาหมนรอบศีรษะทั้งสองคน 3 รอบ เรียกว่า “หรือข้า” เป็นการต้อนรับลูกสะใภ้ ฝ่ายชายต้องให้ญาติผู้ใหญ่คน 2 คน เรียกว่า “แม่ไค้” ไปแจ้งทางญาติฝ่ายหญิงทราบภายใน 24 ชั่วโมง พ่อแม่ฝ่ายหญิงจะแจ้งให้แม่ไค้ว่าอีก 3 วันให้มาใหม่ ซึ่งหมายความว่าพ่อแม่ฝ่ายหญิงต้องการจัดงานแต่งงาน ในสมัยก่อนชนเผ่าม้งมักจะอยู่กินด้วยกันก่อน แล้วค่อยมาจัดงานแต่ง แต่ปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนไปตามยุคเทคโนโลยี ทำให้การจัดงานแต่งงานของชนเผ่าม้งได้กำหนดจัดงานแต่งงานภายใน 3 วัน ซึ่งเป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน

ค่าสินสอดในงานแต่งงานของชนเผ่าม้ง ในสมัยก่อนเรียกว่า “หน่าจื่อเค้าขอ” หมายถึง ค่าเลี้ยงดูบุตร หรือค่าที่พ่อแม่ซุบเลี้ยงลูกเป็นเงินแบ่งจำนวน 4 แห่ง หรืออาจจะมากกว่าตามกำลังของเจ้าบ่าว เงินแบ่งเป็นค่าสินสอด

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ในปัจจุบันชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร นิยมใช้เป็นเงินสดแทนเงินแท่ง

บทสรุป

ชนเผ่าม้งอำเภอคลองลานเป็นสังคมเกษตรกรรม อยู่เป็นครอบครัวใหญ่ เวลาทำงานต่างๆ จะมาช่วยเหลือกัน และกัน ไม่มีวันหยุดตามประเพณีเว้นแต่จะหยุดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ คือ งานศพ งานแต่งงาน งานประเพณีปีใหม่ม้ง หรือการประกอบพิธีกรรมในแต่ละครัวเรือนเท่านั้น ในปัจจุบันนี้ชนเผ่าม้งในอำเภอคลองลาน มีการประกอบอาชีพค้าขายกันมากขึ้น ประกอบกับมีการทำเกษตรแบบผสมผสานมากขึ้น ตลอดจนประกอบอาชีพอื่นมาเสริม เช่น การปักผ้า การตีมีด เป็นต้น

คำสำคัญ : ชนเผ่าม้ง อำเภอคลองลาน กำแพงเพชร

ที่มา : https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ชนเผ่าม้ง_อำเภอคลองลาน_จังหวัดกำแพงเพชร

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-06-20

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2100&code_db=610004&code_type=05